

близько 400 керівників гірничо-збагачувальних комбінатів, шахт, фабрик, служб охорони праці підприємств та виробничих підрозділів. Діяти необхідно за двома напрямками. Перший, безперечно, мусить забезпечити роботодавця. Тут, ми бачимо, є над чим працювати. Щоб не допускати організаційних причин нещасних випадків, необхідно самим керівникам служб охорони праці бувати на виробничих дільницях не один раз на місяць, а значно частіше.

Зі свого боку теруправління не має наміру послаблювати наглядову роботу. Його керівник О. Чередніченко зобов'язав інспекторський склад діяти жорстко, особливо в плані контролю за веденням вибухових робіт. «Ко-

жен другий припис повинен стосуватися дій вибуховиків! Адже,— звучало у залі,— відступати нікуди. Далі — живі люди!»

К. КОРОЛЬОВ, начальник відділу організації державного нагляду, управління охороною праці та гірничого нагляду Криворізького гірничопромислового теруправління Держгірпромнагляду, **Леонід БЕЗУТЛИЙ**, наш власкор

На знімку:
керівники — учасники наради.

Фото **Л. БЕЗУТЛОГО**

ПРОБЛЕМИ ТА МІРКУВАННЯ

«НЕ В ТІМ СИЛА, ЩО КОБИЛА СИВА, А В ТІМ, ЩО НЕ ВЕЗЕ»

За вимогою підвищити відповідальність власників підприємств за безпеку праці — цілком об'єктивні причини. Головна з них — уперте небажання останніх додержуватися Закону «Про охорону праці», яке відчутно посилюється з поглибленням економічної кризи. В основі цієї тенденції — спроба за всяку ціну захистити свої статки. І в ній життя та здоров'я працюючої людини є ходовою розмінною монетою. Типовий приклад — нещасний випадок, що стався у ТОВ «Будівельно-монтажне бюро «Промінь» (далі — «Промінь»), що зареєстроване у м. Гуляйполе Запорізької області. Докладніше про нього розповідає головний державний інспектор державної інспекції промислової безпеки та охорони праці у машинобудуванні, будівництві та енергетиці теруправління Держгірпромнагляду по Запорізькій області М. БУЧИК. Саме він очолював комісію зі спецрозслідування нещасного випадку зі смертельним наслідком, що трапився на згаданому вище підприємстві в останній день жовтня 2008 р.

карабін стропа і спробував встановити третє кріплення щогли. Але вона значно змістилася, і це ускладнило роботу. Тоді механік натиснув пускову кнопку підйомника і підняв площадку, призначену виключно для транспортування вантажів, на вказану висоту. Саме на цю площадку і виліз по щоглі столяр С. Панченко. Підкреслюємо: запобіжного пояса ніхто йому не видав. Тим часом строп запобіжного пояса бригадира, закріплений зі східного боку щогли, спричиняв незручності у роботі. Що робить І. Марченко? Відчіплює строп, подає його столярові і просить зачепити карабін в іншому місці. Той чіпляє строп за направляючу конструкції щогли у місці переміщення зачіпних роликів каретки. У цьому мить бригадир запитує підлеглого: «Все?» І діставши ствердну відповідь, віддає механікові команду: «Піднімай!» О. Мороз натискає пускову кнопку підйомника, і той верхнім зачіпним роликом наїжджає на строп запобіжного пояса. Від удару кріпильні болти кронштейна верхнього ролика і кріплення гальмівного механізму розриваються. В цей час кронштейн переміщається, створює момент загальмування, внаслідок чого трос вантажної каретки лопається, і вона разом з робочою площадкою підйомника обривається вниз. Бригадир зависає на запобіжному поясі — це рятує йому життя, а столяр С. Панченко падає на бетонне покриття поблизу основи підйомника. Медичним працівникам залишилося лише констатувати його смерть.

Де криються причини нещастя? Комісія зі спецрозслідування встановила: підприємство не має дозволу від органів Держгірпромнагляду на монтаж вантажопідйомних механізмів

Хоча «Промінь» спеціалізується на зведенні будівель, сьогодні, на тлі економічної кризи, він береться й за інші будівельні, а також монтажні роботи. Потрібно ж виживати!

...Столяр підприємства С. Панченко 31 жовтня минулого року о 7 год ранку у складі бригади відбув на територію центральної районної лікарні. Там на будівельному майдан-

чику монтували вантажопідйомний механізм — щогловий будівельний підйомник С-447М. Коли бригада встановила плиту підйомника, до роботи підключився механік підприємства О. Мороз. Він та бригадир І. Марченко почали розкріплювати щоглу підйомника. Трагедія сталася, коли бригадир виліз по щоглі на висоту близько 8 м. Він надів у черговий раз запобіжний пояс, закріпив

мів. Відсутні також проекти провадження робіт. На підприємстві годі шукати інструкцію з експлуатації будівельного щоглового підйомника. До того ж він не проходив технічного опосвідчення. До монтажних робіт залучалися працівники не за професією.

Зрозуміло, що ці упущення не виникли самі собою. За ними — бездіяльність керівництва «Променя», насамперед його директора В. Білецького, котрий не потурбувався про наявність проектної та експлуатаційної документації та доручив монтажні роботи некваліфікованим виконавцям. А це порушення Правил будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів (пп. 5.3.1 та 5.3.3), а також Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті (пп. 1.5 та 1.12).

Вина лежить і на механікові О. Морозі, який неправильно керував виконанням робіт, не підготував технічну документацію, не оформив наряд-допуск на виконання робіт на висоті. Крім того, допустив до роботи робітників, не навчивши їх безпечних прийомів праці і не провівши інструктажу з охорони праці. Більше того, він залучив до роботи С. Пан-

ченка, не забезпечивши його запобіжним поясом. Хоча посадова інструкція механіка, що затверджена директором підприємства, та вже згадувані Правила охорони праці під час виконання робіт на висоті (п. 1.5) чітко регламентують обов'язки О. Мороза стосовно організації безпечного ведення робіт.

Звичайно, адміністрація підприємства після подання комісії розробила невідкладні заходи щодо запобігання аваріям та нещасним випадкам. Так, було заборонено допуск до роботи підвищеної небезпеки працівників, котрі не пройшли навчання і перевірку знань з питань охорони праці, а також медичний огляд. Директора та механіка зобов'язано пройти позапланове навчання та перевірку знань з питань охорони праці. Крім того, керівники підприємства мусили у стислі терміни провести позаплановий інструктаж з охорони праці з усіма будівельниками, зайнятими на роботах на висоті.

Здавалося б, тема «Променя» вичерпана. Однак, як каже народна мудрість, не в тім сила, що кобила сива, а в тім, що не везе. Бо згадані

трагічні події, на жаль, типові і в просторі, і в часі. 2003 рік: 40% нещасних випадків у будівельній галузі країни зумовлені фактором — падінням з висоти. А основна причина травмувань — незастосування ЗІЗ. У 2004 р. мали приблизно таку ж ситуацію. Через два роки в будівельній галузі країни травмувалося 1176 осіб, з них 152 — смертельно. У 2007 р. ці цифри становили відповідно 1260 і 155. У 2008 р. показники також далеко не кращі: 1105 і 155 відповідно. По Києву та області в 2008 р. зафіксовано 42 нещасних випадки зі смертельними наслідками. Половина з них зумовлена падінням працівників з висоти. У Запорізькій області минулого року на будівництві травмувалося 74 працівники, з них 7 — смертельно. Більшість з них сталося внаслідок падіння з висоти, а причини — організаційні. Отож очевидно, що охороною праці та промисловою безпекою як слід не займаються ані галузеве міністерство, ані роботодавець, ані підпорядковані йому служби охорони праці. Чому і допоки? Запитання не риторичні, а потребують вивчення. Та це вже тема іншої розмови.

ІНФОРМАЦІЯ

УСУНУТИ ПОТЕНЦІЙНУ НЕБЕЗПЕКУ

З початку 2009 р. через небережне використання газу в побуті у Херсоні загинуло троє людей. У помешканнях, де сталися трагедії, виявлено бездимхідні газові колонки DEMRAD турецького виробництва.

За даними теруправління Держгірпромнагляду, постраждали експлуатували ці газові колонки з грубими порушеннями вимог заводу-виробника у частині встановлення, терміну використання, систем контролю вмісту кисню навколо виробу та контролю викидів чадного газу в приміщенні будівлі. Крім того, не було проведено експертизу завезених із за кордону газових колонок на відповідність їх нормативно-правовим актам з охорони праці та промислової безпеки, що чинні на території України. Важливо, що

експлуатація колонок DEMRAD допускається при тиску у газовій мережі не більше 130 даПа (130 мм вод. ст.). А зазвичай у газовій мережі тиск становить близько 240 даПа (240 мм вод. ст.).

За оперативним даними, протягом минулого року в області продано понад 300 газових колонок DEMRAD. За інформацією ВАТ «Херсонгаз», тільки 20 з них встановлено офіційно. Тобто решту покупці швидше за все встановили самовільно.

Начальник теруправління Держгірпромнагляду Є. Омельченко звернувся через засоби масової інформації до мешканців Херсонщини, які експлуатують колонки DEMRAD, з вимогою негайно звернутися до ВАТ «Херсонгаз» для отримання роз'яснень щодо їх подальшої експлуатації та усунення наявних порушень. Теруправління Держгірпромнагляду ініціює заборону на використання в Україні цих газових приладів.

РАЦІОНАЛЬНЕ І БЕЗПЕЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ НАДР

Кризові явища торкнулися усіх напрямів суспільного виробництва, у тому числі й питань охорони надр та їх раціонального використання.

З проханням прокоментувати ситуацію, що склалася на гірничовидобувних підприємствах, керівник прес-служби теруправління по Івано-Франківській області С. ЛИЗАНЧУК звернувся до начальника управління державного нагляду за охороною надр, геолого-маркшейдерськими роботами та переробкою корисних копалин Держгірпромнагляду С. Сліпка.

— Питання надрокористування останнім часом виходять на передній край в економічному житті нашої держави. Це стосується металургійної галузі, будівництва і особливо — енергетичної сфери. Яка при цьому роль державного нагляду за охороною надр, який його вплив на економічний розвиток України та й на життя кожного громадянина?

— Відповідно до Закону про розвиток мінерально-сировинної бази Державним балансом в Україні враховано близько 8 тис. родовищ за 96 видами корисних копалин, 3349 родовищ освоєно промисловістю, на їх базі функціонують понад 2 тис. гірничовидобувних підприємств. Вартість розвіданих запасів у розрахунку на душу населення України становить близько 150 тис., а за оцінками західних експертів — понад 200 тис. доларів США. Більш як третину експортного виторгу Україна отримує від реалізації мінерально-сировинної продукції.

Деякі корисні копалини України представлені унікальними за запасами і якістю сировини родовищами, які розташовані у досить сприятливих умовах для створення гірничо-промислових комплексів. В Україні у значних обсягах ведеться видобуток кам'яного вугілля (до 2% від світового), залізних (4%) та марганцевих (10%) руд, урану, титану, цирконію, германію, графіту (4%), каоліну (18%), бром, охри, нерудної металургійної сировини (кварцитів, флюсових вапняків і доломітів).

Як видно з наведеного, «господарство» велике і потребує до себе відповідної уваги.

Не відкрито таємниці, якщо скажу, що від дбайливого ставлення до надр врешті-решт залежить добробут кожного громадянина. За останні 10 років різко зріс рівень потреби у сировині, яка міститься у надрах. А це тисячі робочих місць, надходження податків для вирішення соціальних питань тощо. Сотні занедбаних на початку 90-х років минулого століття кар'єрів стали потрібними для виробництва, як і свердловини на нафту і газ.

На місці державних підприємств утворилися підприємства іншої форми власності, частка яких швидко зростає. Змінилося ставлення власників та керівників підприємств до питань охорони надр через їхнє прагнення отримати якнайшвидше прибутки за будь-яку ціну. А це означає, що родовища внаслідок неправильної експлуатації передчасно виснажуються та засмічуються, і вони не тільки втрачають своє промислове значення, а й завдають шкоди навколишньому середовищу, здоров'ю та безпеці життя людей.

Саме тому підвищується роль органів державного гірничого нагляду, робота яких у нових економічних умовах докорінно змінюється. За останні шість років вдалося збудувати зовсім нову систему нагляду. Створено групи кваліфікованих спеціалістів за напрямками, і якщо проблема виникає у якійсь окремо взятій

області, завжди знайдеться фахівець з іншої, щоб допомогти вирішити її. Оснащення служб сучасною комп'ютерною технікою, підключення до електронних мереж дало змогу створити бази даних на всіх добувних та геологорозвідувальних підприємствах і на самому високому рівні їх використовувати незалежно від того, де перебуває інспектор. З'явилася можливість оперативної здійснювати свої повноваження та виконувати завдання Президента, Верховної Ради та Уряду.

Трохи більше півтора мільярда гривень надходжень до державного бюджету (плата за надра, рентна плата, відрахування за геологорозвідувальні роботи та ін.) забезпечуються за участі органів державного гірничого нагляду. А це в сучасних умовах дорогого варті.

Особлива увага сьогодні спрямована на геологічне вивчення та розробку нафтогазоносних надр, що здійснюють структурні підрозділи ДК «Укргазвидобування», ВАТ «Укрнафта», ДАТ «Чорноморнафтогаз», НАК «Надра України». І в цьому плані накопичується чимала низка проблемних питань та порушень з охорони надр і промислової безпеки.

Зараз в Україні у геологічному вивченні та промисловій розробці перебуває близько 230 родовищ вуглеводнів, з яких майже 90 — у дослідно-промисловій розробці понад 5 років. На окремих вже видобуто понад 30—40% вуглеводнів від попередньо оцінених запасів, що значно

перевищує встановлені норми, а з подальшим видобуванням нафти і газу використовуватиметься 12 родовищ.

Треба підкреслити, що в наявності — бездіючий фонд свердловин, більшість з яких розташована на території Полтавської області. Так, минулого року в НГВУ «Полтаванафтогаз» виявлено 115 таких свердловин, у ГПУ «Полтавагазвидобування» — 56, у ГПУ «Шебелинкагазвидобування» — 14 свердловин. Внаслідок вжитих заходів їх кількість зменшилась на 17.

Актуальним залишається проблемне питання щодо використання фонду свердловин НАК «Нафтогаз України» в межах ділянок надр приватних підприємств. Власники не мають права їх експлуатувати. Неодноразове продовження термінів консервації таких свердловин не вирішує цієї проблеми.

Комітет надав пропозиції до Мінпаливенерго щодо вдосконалення нормативно-правової бази в частині спільної діяльності з ефективного використання фонду свердловин та раціонального підходу до користування нафтогазоносними надрами.

На початку 2008 р. відбулась нарада у Прем'єр-міністра України Ю. Тимошенко з приводу нарощування видобутку та ефективного використання вуглеводнів та перевірки фактичних обсягів їх видобутку з усіх свердловин. Проведено 129 перевірок діяльності користувачів надр вуглеводнів, за порушення законодавчих та нормативно-правових актів про надра до адміністративної відповідальності притягнуто деяких керівників підприємств.

Зокрема, турбує невиконання рекомендацій щодо уточнення меж ліцензійних ділянок надр, що надані у користування, та приведення їх у відповідність до контурів продуктивних горизонтів, а саме: в НГВУ «Долинанафтогаз» — Спаське родовище, у ГПУ «Львівгазвидобування» — Черногузьке та Яблунівське родовища, на які немає проектів розробки. Мінпаливенерго не затвердило проектні документи по Дружелюбівському та Червоноярському родовищах, що належать ГПУ «Шебелинкагазвидобування».

Також відсутні гірничі відводи по Черногузькому, Яблунівському, Богородчанському, Ковалівському (ГПУ «Львівгазвидобування») та Шевченківському (ГПУ «Шебелинкагазвидобування») родовищах.

Крім того, не виконуються проектні рішення щодо обсягів експлуатаційного буріння по Чечвинському (НГВУ «Долинанафтогаз»), Яблунівському, Богородчанському, Битків-Бабчинському, Ковалівському, Косівському (ГПУ «Львівгазвидобування») та Західно-Соснівському (ГПУ «Шебелинкагазвидобування») родовищах. На них фактичні обсяги видобутку вуглеводнів не відповідають проектним.

Не здійснюється у повному обсязі комплекс запланованих дослідницьких робіт по свердловинах таких родовищ: Спаського, Струтинського, Тянівського в НГВУ «Долинанафтогаз», Богатойського, Новоселівського в ГПУ «Харківгазвидобування».

У зв'язку з численними порушеннями законодавчих та нормативно-правових актів про надра припинено дію спеціальних дозволів на користування надрами Лопушнянського (НГВУ «Надвірнанафтогаз») та Черногузького (ГПУ «Львівгазвидобування») родовищ.

Держгірпромнаглядом у 2008 р. було затверджено Правила безпеки в нафтогазовидобувній промисловості України, розглянуто 73 матеріали на отримання, продовження терміну дії спеціальних дозволів на користування надрами, 23 матеріали на внесення змін до програми робіт, опрацьовано 16 проектів дослідно-промислової розробки родовищ вуглеводнів. Протягом 2008 р. затвердили запаси вуглеводнів і отримали гірничі відводи: ДК «Укргазвидобування» по 5 родовищах, ВАТ «Укрнафта» по 2 родовищах та по газоконденсатному родовищу Острокерхівському (ВАТ «Укргазвидобуток»).

— Погодьтеся, що нині необхідно приділяти велику увагу вугільній галузі, яка завжди була найнебезпечнішою, і де нерідко ведеться стихійна розробка вугілля без дозвільної документації.

— Скажу відверто, це глобальна проблема, адже видобуток вугілля здійснюється як відкритим способом в окремих місцях, де пласти виходять на поверхню, так і підземним, без дотримання відповідних вимог законодавства.

Зазначу, що вимоги Кодексу України про надра, Гірничого закону України, Правил ліквідації стволів вугільних шахт, Правил безпеки у вугільних шахтах стосовно контролю за станом усть ліквідованих виробок і здійсненням заходів щодо забезпечення безпеки населення та навколишнього середовища виконуються не в повному обсязі.

Встановлено, що майже 13 тис. ліквідованих різного часу гірничих виробок, що мали вихід на земну поверхню, можуть бути потенційними об'єктами несанкціонованого доступу до підземних гірничих виробок. За результатами проведених комісійних обстежень керівникам гірничовидобувних підприємств видано приписи про усунення виявлених порушень.

Так, протягом минулого року неодноразово виявлялось несанкціоноване користування надрами на територіях Донецької та Луганської областей. Під час здійснення державного гірничого нагляду щодо дотримання вимог законодавчих актів з охорони праці та надр на вуглеводувних підприємствах Донецької області в 2007—2008 рр. органами Держгірпромнагляду виявлено 212 об'єктів, на яких здійснюється несанкціонований видобуток вугілля, зокрема, на гірничих відводах: діючих шахт — 44 ділянки, переданих на ліквідацію і закритих раніше — 73 ділянки (стволі), «малих» шахт — 22 ділянки, на вільних ділянках шахтних полів — 73 «копанки». У не менших масштабах це явище поширене на майже 100 ділянках Луганської області.

Матеріали щодо виявлених фактів несанкціонованого користування надрами подавались до обласних управлінь охорони навколишнього природного середовища, облдержадміністрацій, прокуратури тощо. Держгірпромнаглядом також поінформовано Кабінет Міністрів України та МВС.

Крім того, протягом 2008 р. під час цільових перевірок стану геолого-маркшейдерського забезпечення ведення гірничих робіт вугільних підприємств встановлено 16 видів небезпечних зон з підвищеним гірським тиском, геологічними порушеннями, із загрозою прориву води та виділенням метану. Тобто майже всі шахти ведуть гірничі роботи в складних гірничо-геологічних та гірничо-технічних умовах (Макіївсько-Донецький та Центральний гірничо-промислові райони).

Хочу висвітлити ще одну, не менш важливу, проблему. Через недостатнє фінансування не ведуться роботи з попередньої дегазації свердловинами з поверхні, не виконуються в повному обсязі заміна дегазаційних трубопроводів, вакуум-насосів бурових верстатів типу СБГ-1М, шахти не забезпечені у повному обсязі апаратурою контролю й керування режимами й параметрами дегазації, буровим інструментом.

Враховуючи важливість вугільної галузі для економіки країни, для припинення стихійних розробок вугілля Кабінет Міністрів України наприкінці минулого року доручив відповідним органам провести перевірки вуглевидобувних підприємств з приводу надкористування і виявлення несанкціонованої розробки вугільних родовищ, створити для цього регіональні комісії за участі представників Мінприроди, Мінвуглепрому, Держгірпромнагляду, СБУ, МВС, ДПА та ГоловокРУ.

— У 2008 р. сталася резонансна подія на ДП «Солотвинський солерудник». Яка ситуація сьогодні на Закарпатті та які небезпечні зони зараз викликають тривогу?

— Комісія під час розслідування аварійної ситуації в період експлуатації Солотвинського родовища солі встановила, що вона є наслідком ігнорування з боку посадових осіб Мінагropolітики та керівництва ДП «Солотвинський солерудник» виконання відповідних заходів, запропонованих Держгірпромнаглядом та Закарпатською облдержадміністрацією для усунення виявлених порушень.

На виконання доручення Комітету Верховної Ради України з питань

екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи стосовно критичної екологічної ситуації, яка склалася в зоні діяльності Стебницького державного гірничо-хімічного підприємства (ДГХП) «Полімінерал», комісією з представників Держгірпромнагляду в межах компетенції проведено перевірку стану виконання заходів, передбачених Комплексним проектом консервації рудника № 2 і рекультивациі порушених земель Стебницького ДГХП «Полімінерал» та оцінку негативного впливу гірничих робіт на довкілля. Пропозиції подано до Комітету Верховної Ради України.

Також викликає тривогу ставлення до небезпечних зон під час ведення гірничих робіт на підприємствах Криворізького залізничного басейну через загрозу прориву води, зрушення земної поверхні, обвалення порожнин.

Зокрема, відсутні проектні рішення у ВАТ «Кривбасзалізрудком» (шахта імені Леніна), де не переглянуто проектні межі небезпечних зон внаслідок розробки горизонтів 1275—1350 м у бік збільшення з урахуванням даних інструментальних спостережень за земною поверхнею; на гірничому відводі шахти в зоні порушень гірських порід збудовано газопровід за Робочим проектом газифікації селища Горького (друга черга), який не відповідає вимогам ДБН В.1.1.5—2000.

Подібна картина у ВАТ «Суха Балка» — шахта «Ювілейна». У проекті заходів щодо охорони споруд і природних об'єктів немає визначень про охорону дамби та ставків балки Глеюватська від можливого впливу гірничих робіт на горизонті 1180 м; не вказано межі зон небезпечних порушень внаслідок гірничих робіт на горизонті 1180 м і 1260 м тощо.

Встановлено також факти неякісного ведення документації у ВАТ «Кривбасзалізрудком» (шахта «Гвардійська»). Зокрема, у журналі обліку небезпечних зон через прориви води у гірничі виробки (свердловина 1298) немає основних розрахунків параметра контуру охоронного цілика на горизонті 1270 м.

Держгірпромнагляд оперативно відреагував на критичну ситуацію, розглянувши та затвердивши Методику проведення експертизи проектів нарізних і очисних робіт у виїмкових одиницях під час підземної розробки рудних родовищ, надавши Інструктивно-методичні рекомендації щодо порядку розгляду і затвердження планів розвитку гірничих робіт під час відкритої та підземної розробки родовищ рудних і нерудних корисних копалин та Інструктивно-методичні рекомендації з підготовки проектів нарізних та очисних робіт у виїмкових одиницях під час підземного видобутку залізних руд.

— Безумовно, проведена у 2008 р. робота дала певні результати. А якими пріоритетами у наглядовій діяльності Ви керуватиметесь цього року?

— Головне завдання — посилення державного нагляду за:

охороною надр і промисловою безпекою на підприємствах нафтогазовидобутку і геологорозвідки, зокрема, проведення комплексних перевірок підприємств ВАТ «Укрнафта» і ДК «Укргазвидобування»;

геолого-маркшейдерським забезпеченням ведення гірничих робіт поблизу небезпечних зон, особливо небезпечних за газодинамічними явищами, затвердження методичних рекомендацій з нагляду за ними;

охороною надр під час розробки родовищ прісних підземних вод в частині наявності у підприємств надкористувачів дозвільних документів на користування надрами, відповідності проектною документації чинному законодавству та правильності розробки родовищ (проведення перевірок стану додержання законодавства про надра житлово-комунальними підприємствами і водоканалами та підприємствами концерну «Укрспирт»).

Контролюватимемо також оновлення фондів допоміжного устаткування, яке застосовується під час будівництва свердловин у нафтогазовидобувній промисловості, виконання протокольних рішень, прийнятих під час розгляду планів робіт підприємств на 2009 р.

СИТУАЦІЯ В РЕГІОНАХ

ЗРУШЕННЯ Є,
АЛЕ ЦЬОГО НЕДОСТАТНЬО

В Україні в умовах скорочення виробничих потужностей та збільшення питомої ваги підприємств і закладів не-виробничої сфери, яка є суттєвою складовою діяльності малого та середнього бізнесу, все більшого значення надається нагляду за дієвістю роботи з охорони праці у таких галузях, як торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування і, безперечно, охорона здоров'я.

У Херсонській області функціонує 23 770 підприємств, закладів, установ невиробничої сфери, де використовується наймана праця, з них 814 — в галузі охорони здоров'я, з яких 624 — державні. У 2008 р., вперше за кілька останніх років, у медичних закладах Херсонщини відбулися позитивні зрушення щодо скорочення рівня загального виробничого травматизму: 7 нещасних випадків проти 13 за попередній період, за відсутності випадків смертельного травматизму. Пов'язано це, по-перше, з деяким збільшенням фінансування закладів охорони здоров'я, що дає змогу виділяти більше коштів на покращання умов праці, а по-друге, із вдосконаленням роботи служб охорони праці. Під час оперативних перевірок встановлено, що створені на місцях служби охорони праці працюють досить ефективно, професійної підготовки та авторитету цих фахівців вистачає для вирішення поставлених завдань. Варто відзначити і високопрофесійну роботу головного спеціаліста з охорони праці обласного управління охорони здоров'я О. Шваб.

Проте в закладах охорони здо-

ров'я ще залишається багато проблемних питань, які не вирішувалися роками. Насамперед, це недостатня матеріально-технічна база, зношеність устаткування допоміжного сектора, тобто технічних служб і господарчої частини. Багато претензій до стану лікарняних пралень: вони улаштовані в приміщеннях, що поступово руйнуються, нерідко — в неопалюваних, без припливно-втяжної вентиляції; устаткування давно вичерпало термін експлуатації, не завжди встановлені запобіжні та огорожувальні пристрої.

Звичайно, є установи, де питання охорони праці вирішуються належним чином. Проведено реконструкцію котельні пологового будинку № 1 у м. Херсоні з повною заміною обладнання та встановленням трьох нових газових котлів, що вирішило, нарешті, багаторічну проблему з опаленням, гарячим водопостачанням і забезпеченням парою. У лікарні імені О. С. Лучанського в м. Херсоні проведено реконструкцію пралень з дотриманням норм гігієни та безпеки праці. Однак у майстернях парк верстатів давно не оновлювався, на деяких верстатах відсутні або ж несправні запобіжні

пристрої. Не в першу чергу виділяються кошти і на технічне опосвідчення кисневих балонів, компресорів, експертний огляд і випробування котельного устаткування, що працює на твердому паливі. Через низький рівень оплати праці взагалі важко знайти фахівців для технічних служб у лікарнях.

Вже кілька років перебувають в аварійному стані деякі приміщення фізіотерапевтичного відділення Херсонського обласного шпиталю інвалідів Великої Вітчизняної війни, потребують капітального ремонту будівлі обласної туберкульозної лікарні.

Турбує стан охорони праці в протитуберкульозній поліклініці м. Херсона. Тут не вистачає приміщень для індивідуального прийому хворих, первантажений рентген-кабінет, немає змоги розмежувати дитяче та доросле відділення: для цього потрібні чималі кошти, а спеціальної програми, де було б передбачено додаткове будівництво та відповідне фінансування, немає. На жаль, попри наполегливі зусилля лікарняного закладу та за наявності всебічного сприяння з боку міської влади (хоча вже виконано й проектні роботи) будівництво гальмується.

Якщо ж говорити про медичні заклади або окремі підрозділи, де медперсонал працює у шкідливих умовах, то маємо приклади недіючих санпропускників і душевих без гарячого водопостачання (дезінфекційні станції), незабезпечення працівників профілактичним спецхарчуванням. Молоко, як компенсація за роботу в шкідливих умовах праці, видається в обсязі 40% від потреби. Працівники рентгенологічних кабінетів здебільшого не отримують пектинів (соків). Самі засоби радіаційного захисту (фартухи, рукавички, ширми) лише оглядають на відсутність механічних пошкоджень, вони не проходять випробування на ефективність еквівалента свинцю один раз на два роки. Причина — відсутність в області лабораторій для виконання таких дос-